

SLOVENSKI DELAVEC

UREDNIŠTVO IN
UPRAVA: Ljubljana,
Miklošičeva 22./II. Del.
zbornica. — Pošt. predal:
375. — Tel. št. 35-29. —
Pošt. ček. rač. št. 17.548.
— NAROČNINA: Za
nečlane 3 din mesečno.
LIST IZHAJA
V SAKO SOBOTO

LETO III.

LJUBLJANA, SOBOTA, 4. NOVEMBRA 1939.

ŠTEV. 45.

22 let pod jarmom sovjetov

Dne 7. novembra bo minulo 22 let od dne, ko so boljševiki zavzeli v Rusiji politično oblast. 22 let, odkar trpi veliki bratski ruski narod pod jarmom sovjetov.

Milijonske množice ruskega naroda so se leta 1917. vrgle v objem boljševizmu. Zakaj? Ruki delavec je bil brezmejno izkoriščen od tujega kapitala, ki je prišel v deželo, da iz njene deviške zemlje in žuljev naroda izvleče ogromne dobičke. Delavec je bil brez socialne zaščite. Kmet brez zemlje, večinoma le nekakšen tlačan na veleposestvih nenasitnih, narodu in njegovi miselnosti odtujenih graščakov. V svetovni vojni so te množice delovnega ljudstva vrhu tega še trpele, stradale, zmrzovali in umirale po strelskih jarkih.

Tedaj so vrgli komunisti - boljševiki med te trpeče množice svoja gesla: Mir, kruh, svoboda! Delavcem tovarno, kmetu zemljo! In množice so šle v boj za ta navidezno lepa gesla, za boljše bodočnost, za nov in pravičnejši družabni red, kjer naj bi ne bilo več ne solz in ne okov.

Množice so si izvolile delavske, kmečke in vojaške zaupnike (sovjete), ki so vzeli v svoje roke oblast v državi. Eno pa množice pri tem niso vedele: da so sovjetsko oblast propagirali komunisti - boljševiki, da preko sovjetske oblasti pridejo na oblast — sami. Vsakomur mora biti jasno, da sovjeti, izvoljeni iz širokih množic naroda, niso imeli nikakršnega političnega znanja in so bili celo v pretežni večini nepismeni. Ti sovjeti so bili lutke v rokah peščice pretkanih boljševikov, ki so hoteli z ruskim narodom delati svoje iz materialistične protinarodne miselnosti izvirajoče socialne eksperimente. Zato je mesto diktature proletariata nastala diktatura komunistične stranke nad proletariatom. Če pogledamo danes po 22 letih razmere v sovjetski državi, mogoče ugotoviti, kako brdko so bile te množice varane. Boljševizem jim je obljubljal rdeči raj na zemlji, a ustvarjal jim je neznošen rdeči pekel.

O enakosti in socialni pravičnosti ni govora. Medtem ko zasluži delavec po našem denarju in naših razmerah 300 do 400 din mesečno, imajo rdeči ravnatelj in komisarji plače od 2000 do 10.000 din. Tudi svobode vesti ni. Pred 18. letom starosti ne sme nihče v cerkev ali k veronauku, medtem se pa na vsakem koraku, v šolah, društvih itd. propagira brezboštvo. Odrasli, ki pokažejo vero v Boga so izpostavljeni zasmehovanju in zapostavljanju ter preganjanju. Duhovščino vlačijo po ječak in koncentracijskih taboriščih, cerkve pa spreminjajo v gledališča itd.

Boljševiška policija GPU je dobro plačana in ima silno razporedeno mrežo. Zato je vsak poskus upora kljub velikemu nezadovoljstvu nemogoč, ker ga GPU zaduši v potokih krvi.

Mi vemo, zakaj je tako v sovjetski Rusiji: ker v njej vlada brezbožni materialistični marksizem. Ta zanika vero v posmrtno življenje in s tem jemlje človeku sleherno moralno oporo in obzir do sočloveka, ki sta predpogoj družabnega sožitja. Iz človeka napravi zver, ki živi samo v zadovoljevanju svojih nagonov in mora biti zato tudi vsakomur jasno, da če gledamo stvar tudi samo iz socialnega vidika, v zverinjaku življenje ne more biti prijetno, posebno ne za one množice, katerim je naloženo breme družbe. Poleg tega vemo, da je Stvarnik namenil človeku višji cilj kakor zgolj telesno izživljanje.

Takšne so izkušnje trpečega ruskega naroda — in drugi narodi so se ob izkušnjah ruskega naroda učili ter zato marksističnemu komunizmu - boljševizmu obračajo hrbet. Vodilni boljševiki to dobro vedo. Zato so se zvezali z narodnim socializmom. Drug drugega smatrata za orodje za doseg svojih lastnih ciljev, ki gredo v glavnem v isto smer in iz istih osnov. Razlika med obema je le v taktiki in v tem, da je narodni socializem izvajal posledic iz poloma druge internacionale oz. njenega internacionalizma leta 1914, katere dejanski zakoniti naslednik je.

Kakor drugi narodi, tako so tudi narodi naše jugoslovanske države zajednice na delu, da rešujejo vsa še nerešena vprašanja družabnega sožitja. Najbolj pereče tozadevno vprašanje pri nas je bilo narodnostno vprašanje. Po dveh desetletjih nam je to končno vendarle uspelo potom sporazuma jugosl. narodov in brez »blagohotne« pomoči marksizma.

Okrog borbe

„Kdo je odveč“

Napad »Delavske pravice« na Narodno strokovno zvezo in na naš pokret, v katerem »Delavska pravica« priznava pravice do obstoja le marksistom in krščanskim socialistom, je vzdignil precej prahu.

Za odgovor belim...

»Nova pravda«, glasilo Narodno strokovno zveze je, kakor smo že poročali, v vodilnem članku prejšnje številke odgovorila, da imata bodočnost v slovenskem narodu le dva delavska pokreta in sicer pokret ZZD in pokret NSZ. Marksisti so povsod in tudi pri nas obsojeni na propast in krščanski socialisti bodo morali pač iz marksističnega objema radi ali neradi končno preiti v vrste, kamor — spada jo. »Nova pravda« hoče reči, da se bo delavstvo v krščansko socialističnih vrstah prej ali slej priključilo našemu pokretu.

Mi smo po takem pisanju listov nasprotnih organizacij ugotovili, da je sklop samozvanih »svobodnih« strokovnih organizacij razbit. Kaže tudi, da nihče prav ne ve, kje se svobodna strokovna organizacija začne in kje se neha. Zdi se, da je končna razsodba o tem prihranjena samim marksistom. Dokler jim kakšen pokret hoče igrati privesek, ga priznavajo za svobodnega, čim se jim upre, pa več svoboden ni. Narodna strokovna zveza je tako prav v resni nevarnosti, da bo po odpovedi absolutne pokorščine marksističnemu vodstvu v doseganjem sklopu proglašena za nesvobodno. Posebne škode menda zato ne bo, samo malo nerodno bo tem našim narodninarjem, če bodo od marksizma degradirani v isto vrsto, v katero so doslej oni sami z marksisti vred postavljali nas.

Rdeči proti plavim.

V borbo o vprašanju kdo je odveč, se je spustil tudi marksistični »Delavec« v 10. številki z dne 24. oktobra piše to glasilo:

»Delavska pravica«, glasilo krščanskih socialistov je zadnjič zapisala, da nima pokret Narodno strokovno zveze nobene stvarne podlage in je — odveč. Zadnja številka »Nove pravde« pa odgovarja in pravi, da smo odveč na svetu pravzaprav le mi, ki se zbiramo v naših svobodnih strokovnih organizacijah in to kljub temu, da ležimo trenutno v objemu s krščanskimi socialisti.

Prvotno smo mislili, da bo delavstvo odločilo, katere organizacije so mu še potrebne in katere ne. Ker pa je izšel tak odlok »Nove pravde« nam pa ne preostane drugega, kakor likvidirati. Gre le še zato, kam naj potem dirigiramo svoje sedanje članstvo. Mislimo, da jih imajo krščanski socialisti sami dosti, pa je najbolje, če napotimo vse k »Novi pravdi«. Potem bo postala res narodna tudi po bistvu, kajti s 723 člani, ki jih ima sedaj, je narodna le po imenu. Prosimo torej dekreta, kaj naj storimo.

Marksisti tako obračunavajo s svojimi starimi zavezniki, s katerimi pa kljub vsemu vendar še niso pretrgali vseh vezi. Tu pišejo, da se prav za prav le oni (marksisti) zbirajo v »svobodnih« strokovnih organizacijah in se

Če smo bili tega zmožni, nam to služi le kot dokaz in jamstvo, da bomo mogli rešiti tudi eno izmed najtežjih socialnih vprašanj — delav. vprašanje v okviru narodne skupnosti in s pomočjo z njo povezanega organiziranega delavskega stanu brez križevega potu skozi jarem sovjetov.

torej drugi ne ter sami priznavajo, da ležijo v objemu s krščanskimi socialisti. Zanimiva je številka o članstvu Narodno strokovno zveze, ki jo marksisti tako dobro poznajo, v katere točno pravilnost pa mi vseeno ne verjamemo, čeprav zelo dobro vemo, da je NSZ glede množine članstva na zelo šibkih nogah.

Kedaj so enotni?

Vsa ta medsebojna preklarija rdečih, belih in plavih jih pa vseeno nič ne moti, da bi se kljub temu ne znašli v bratskem objemu kadar je treba iti v borbo zoper nas. Eden drugemu sicer odrekajo pravico do obstoja, toda kljub vsemu v borbi zoper nas marširajo lepo združeni in delajo z roko v roki. Prav te dni smo čitali, da so zastopniki vseh teh treh grup skupno hodili držčec se lepo pod pazduho po belgrajskih trotarjih in skušali po raznih ministrstvih delati proti ZZD in proti njenim delegacijam v raznih delavsko-socialnih in delavsko-zaščitnih ustanovah. Koliko so uspeli je seve njihova stvar. Nas to prav malo skrbi, zvedeli smo pa tudi, da so iz Beograda odšli prav kislih obrazov. Slovenija je pač teren zase in njegovih prilik ni več mogoče tako reševati proti našim domačim prilikam iz samih državnih central, kakor so bili doslej tega navajeni naši nasprotniki. Počasi se bodo morali privaditi, da bodo kar doma opravili kar bo treba in bodo tako precej prihranili na potninah in na dnevnica. Čeprav zadnja »Delavska pravica« piše, da so krščanski socialisti siti posetov in obiskov na slovenski prestolnici, bodo morali s

svojimi zavezniki vendar spoznati, da je vendar še najboljše doma.

Stara ljubezen ne zarjavi

Čeprav je torej sklop razklan, stare simpatije in skupni interesi v posameznih akcijah še vedno družijo. Dobro je zato k vprašanju »Kdo je odveč« v zadnji številki po orisu preklarij med nasprotniki zapisal »Gorenjec«. Po navedbi pisanja »Nove pravde« namreč pravi:

»Vse te besede izrečene na naslov krščanskega socializma in njegovega brata marksizma pomenjajo za oba dva delavska pokreta zelo resnične in obenem porazne ugotovitve, katere smo mi že sto in stokrat zapisali. Žal pa tudi tem ugotovitvam s strani »Nove pravde« ne moremo iskreno verovati ker nam stare izkušnje že kažejo, da se bodo ob prvi priliki vse tri delavske organizacije tako JSZ, NSZ in marksistična zopet zvezale, pozabile na vsa medsebojna nesoglasja in trenja, na vse razlike, ki jih razdvajajo, samo da bodo nastopile v enotni fronti proti slovenski narodni in katoliški skupnosti. To so pokazale zadnje državnozborske volitve in volitve obratnih zaupnikov v Kranju in drugje.«

Politično ozadje

Po našem gledanju so za vsemi temi ločitvami in združitvami, objemi in prepriji vendar končno popolnoma nestrokovni čisto politični vidiki. Tretji tabor, ki ga ustanavljajo levičarji s krščanskimi socialisti nosi v sebi ost tudi zoper tisti tabor, kateremu je doslej služila »svobodna« Narodna strokovna zveza. Tretji tabor je jabolko razdora, ker Narodna strokovna zveza

(Nadaljev. na 2. str.!).

ZASEDANJE SKUPŠČIN DELAVSKIH ZBORNIC:

Novi Sad - Zagreb

V soboto dne 21. in nedeljo dne 22. oktobra se je vršilo 15. zasedanje skupščine DZ v Novem Sadu. Skupščini je predsedoval predsed. zbornice tov. Besermenij in se je udeležil poleg drugih tudi namestnik predsednika Jugorasa tov. Ljubomir Mitić ter Zarija Popović tajnik centralnega tajništva DZ v Beogradu.

Zasedanje skupščine je brzojavno pozdravilo mnogo predstavnikov soc. ustanov in delavskih organizacij. Med njimi je bila tudi naša centrala ZZD.

Skupščina se je bavila z mnogimi važnimi soc. pol. vprašanji in s tem dokazala, da hoče res zastaviti vse svoje sile za zaščito delavskih interesov in njihovih družin. Sklepi, ki so bili sprejeti vsi soglasno, dajo jasno obeležje konstruktivnemu delu zastopnikov narodnega delavstva v popolnem nasprotju z nedelavsko politiko, katero so vodili marksisti v Delavskih zbornicah skozi dolga leta.

Izvoljen je bil nov upravni odbor z tov. Besermenijem na čelu. Na skupščini sta nastopila tudi tov. Zarija Popović in Ljubomir Mitić. Ta je v dvehurnem govoru orisal vse delo in cilj Jugorasa glede na položaj delavstva v državi. Zlasti je povdarjal zahtevo Jugorasa, da mora delavstvo dobiti svoja zastopstva v občinskih upravah v narodni skupščini ter upravnih odborih državnih gospodarskih podjetij. Na koncu svojega govora je tov. Mitić

stavil predlog, da narodne Delavske zbornice ustanovijo fond za delavsko zaščito, ki bo nosil ime velikega prijatelja delavstva Dragiše Cvetkovića. Predlog je bil soglasno sprejet.

V soboto dne 28. oktobra se je vršilo prvo zasedanje novo imenovane skupščine DZ v Zagrebu, ki je sestavljena iz predstavnikov hrvaškega narodnega delavskega gibanja HRS-a. Na skupščino je bil povabljen tudi Jugoras, katerega je zastopal urednik »Jugoslovanskega delavca« tov. Dušan Pavičević.

Naša centrala ZZD je pozdravila skupščino z naslednjo brzojavko:

»Delavska zbornica, Zagreb:

Zveza združenih delavcev, Jugoras v Ljubljani kot slovenski narodni delavski pokret pozdravlja plenum zagrebske Delavske zbornice na njegovem prvem zasedanju po pravih predstavnikih hrvaškega narodnega delavskega pokreta HRS in mu želi pri delu za hrvatsko delavstvo brojnih uspehov.

Zveza združenih delavcev

Preželj, predsednik.

Koledarček ZZD

Koledarček ZZD je v tisku. Ponovno prosimo: sporočite takoj, če še niste, koliko izvodov naj pošljemo. Vsak zavezen slovenski delavec mora imeti naš koledarček. Koledarček bo lep abecednik delovnega prava.

Uredba o preskrbovanju družin vojnih obveznikov

V prejšnji številki »Slovenskega delavca« je bil objavljen izvleček ministrske uredbe o podporah družinskim članom oseb, ki so bile vpoklicane na vojaško službovanje.

Namen uredbe je bil v načelu dober. Uredba ima namen omiliti veliko socialno bedo šibkih slojev, ki nastane ob večjih vpoklicih v vojaško službo. Delovne moči, hranilci družin odidejo, družina pa ostane in hoče hrane. Nekje je treba najti sredstva za preživljanje teh družin. Doslej se temu še ni posvečala posebna pažnja toda ob sedanjih vpoklicih je postalo to vprašanje aktualno, in je bila izdana gornja uredba.

Podpore po tej uredbi so sicer nizke, razdelitev pa je prav dobra. Tako bodo podpore v največji meri deležne predvsem številne družine. Podpore znašajo v krajih z nad 20.000 prebivalci in v krajih, ki so v smislu zakona o uradnikih v prvem meznem razredu 8.—din dnevno ter na vsakega otroka še doklado po 3.—din dnevno. V ostalih krajih znaša podpora 5.—din dnevno ter za vsakega otroka doklada po 3 din.

Tako bo n. pr. družina s 6 otroci dobila v prvem primeru podpore din 26.—dnevno v drugem primeru pa 23.—din dnevno.

Pri tej Uredbi je važno zlasti določilo, ki zahteva, da se pri podeljevanju podpor postopa čim hitreje. Tako se bo preprečilo zavlačevanje, ki je čestokrat krivo, da delavec ne pride do svojih pravic.

Podpore pa dobe samo tiste družine, ki so podpore tudi potrebne in jih je vpoklicanec s svojim zaslužkom pretežno preživljal. Da se ugotovi kdo je potreben in kdo ni potreben in za razdeljevanje podpor, se ustanove pri okrajnih sodiščih odbori. V te odbore pridejo 1. sodnik okrajnega načelstva, ki ga določi starešina sodišča, 1. občinski odbornik ali mestni svetovalec, ki ga določi občinski odbor ali mestni svet kraja, kjer je sedež odbora, in 1. davčni uradnik iz kraja kjer je sedež odbora, ki ga določi starešina pristojne davčne uprave.

Predsednik tega odbora je sodnik okrajnega sodišča. Kako bo ta odbor funkcioniral si ne moremo zamišljati. Ker je uredba v glavnem namenjena šibkemu sloju to je pred vsem delavstvu, bi morale biti v teh odborih zastopane delavske socialne institucije, to je pred vsem Delavska zbornica po svojih članih plenuma. Le tako bi bile v teh odborih zadostno zastopane koristi tistih, radi katerih odbori obstojajo.

Sicer pa se bodo nedostatki še v praksi pokazali in se bo, ko bodo tudi ugotovljeni, morda delalo na to, da se popravijo.

Opozorilo

Vsem cenjenim naročnikom nečlanom, ki še niso poravnali naročnine, smo priložili poštno položnico in jih vljudo prosimo, da naročnino čimprej nakažejo, ker bi jim morali list sicer ustaviti.

Uprava.

(Nadaljev. s 1. str.)

v njega ne more po svojem programu in ne sme po direktivah od zgoraj. Narodna strokovna zveza mora ostati v vrstah delavstva opora znane JNS-sarske politike in njenih voditeljev. »Nova pravda« v zadnji številki v članku »izobraženstvo« zato tudi na naslov tretjega tabora, v katerega s takim veseljem jadrata Strokovna komisija za Slovenijo (marksisti) in JSZ piše dokaj pikre besede; takole pravi:

»Usodna razvada med nami Slovenci je, da na naših tleh poganjajo kakor gobe razne politične smeri, zbrane v posameznih političnih skupinah. Te skupine se okrasujejo z lepimi nazivi in hočejo biti najbolj ljudske, najbolj demokratične in najbolj edino zveličavne. Če pa pogledamo njih stvaren stik z ljudstvom, vemo da tega stika ni in da se takim politikom ljudstvo samo od daleč smili, in jim je prijetno, ako v množico ne prihajajo. Tako prihajajo v ljudstvo razne ljudske fronte, razni »tretji tabori« in mnoge osamele politične skupine, ki komaj vedo, da se delavec živi od težkega dela v tovarni, kmet pa od truda na njivi. Taki »politiki« so res pokvarjena gospoda, ki se hoče z ljudskimi potrebami igrati.«

Tu torej je jedro spora, ki računa z bodočnostjo. Politika je stvarno odločujoč činitelj v nam nasprotnih pokretih. Vse drugo govorjenje o »svobodnih« organizacijah, o demokraciji, o zgolj strokovnih pokretih, o ogrožanih interesih delavstva je le limanica za nepoučene ljudi, da nasadajo na njihova lepodoneča gesla.

Politika jih druži, politika jih razdružuje. Delavski interesi igrajo podrejeno vlogo.

Naši komunisti

»Bilten jugoslovanskega protimarksističnega komiteja v Belgradu prinaša v 18. številki članek z gorenjim naslovom. Članek je pisan sicer za srbske razmere, kjer javnost in tudi drugi činitelji kar niso mogli opaziti in prepoznati delovanja komunistov, ki so se spretno skrivali za vse mogoče protifašistične, mirovne, narodne in druge kulise, vendar je pomemben tudi za naše razmere in ga deloma ponatiskujemo.

»Šele po zgledu Francije se odpirajo našim ljudem oči... Šele danes pričnajo razumevati, da komunistični pokret ni navadno politična stranka, sposobna za strankarske kombinacije, kakor vsaka druga politična stranka, ker ima svoje posebne namene, ki se ne vežejo niti na eno misel naše narodne in državne politike, niti seveda z njenimi nameni...

Kje je sedaj oni domovinski zanos »rodoljubne«, »napredne«, protifašistične mladine? Kje so njeni »delovni odbori«? Kje ona bučna protifašistična gesla in demonstracije? Kje je »študentovski odbor za obrambo domovine«?

Ni jih, pa ne zato, ker ni domoljubne mladine. Mi vemo nasprotno, da je v

velikanski večini. Ker pa so si komunisti večje nadevali krinke, se jim je posrečilo vrniti se v njene prve vrste in se s pomočjo brezvestne kliše na univerzi in nezavednim velikim informativnim tiskom vrniti za njene voditelje.

Danes je s teh voditeljev padla maska. Mnogim smo jo strgali, mnogim jo je snel »ljubimij vožd narodov« s svojim poslednjim salto mortale.

Kako bodo danes kričali proti fašizmu, ko njihov Stalin sklepa z njim pogodbe? Kako bodo za »velike zapadne demokracije«, ko pa jih je Stalin zapustil?

Razburjeni so tudi oni in vsi pošteni, ki so zablodili k njim zaradi zločinske propagande, so spregledali in jih zapustili.

Vendar je še mnogo zaslepljenih. Še mnogo jih je, ki so njih srca mrtva. Preveč strupa so bili nasuli vanje. Potrebno bo še mnogo truda, da se reši vsaj večina, če že ne vsi.

Gesel ni več. Nezmagovito zvone fraze o borbi proti kapitalizmu, in imperializmu Anglije in Francije. Previsoko so jih dvigali še do včeraj. Res da po krivici. Toda pošteni so jim verjeli. Če že morejo njihovi voditelji de-

lati tako velikanske zavoje, je tempo za množice vse prehitel.

Množice zmedeno stoje in čakajo. In nihče jim ne odpre oči, nihče jim ne pove resnice. Pri zločinskem zavajanju jih je mnogo sodelovalo, sedaj pa se sramujejo priznati laž, ki so jo sejali, in si posuti glavo s pepelom.

A množice zmedeno čakajo.

Ali je mogoče, da se je Sovjetska Rusija sprijaznila z okupacijo Češko-slovaške? Ali je mogoče, da se Molotov razgovarja z Ribbentropom? Ali je mogoče, da Sovjeti zasedajo ozemlje Poljske? Kje je »štirideset milijonov bajonetov«, da branijo svobodo malih narodov danes, danes, ko eden med njimi v poslednjih krčih brani to svobodo! In medtem, ko je ta ves izkrvavel, prihajajo sovjetske čete brez kaplje krvi na Poljsko...

Kje je »deset tisoč letal«, da branijo nebo junaškega naroda, ki je veja slovenskega debla? Kje je vse to?

Kaj ni olje, ki ga v zraku in na zemlji uporablja ubijalsko orožje iz krajev »zaščitnikov malih narodov«, prav kakor je bilo v abesinskem pohodu!

Gesel ni več! Prav za prav novih še ni. A danes je trenutek, da končno obračunamo s temi gesli in z našimi komunisti. Bolje je obračunati z njimi danes, kakor pa jutri s posledicami samega komunizma!

Razmejitev društvenih bolniških blagajn

Poleg okrožnih uradov za zavarovanje delavcev imamo v sklopu Osrednjega urada tudi nekaj poprej samostojnih bolniških blagajn, za zasebne nameščence. Centralistična struja pri socialnem zavarovanju je hotela tudi te nekatere samostojne bolniške blagajne ukiniti. Nazadnje je ostalo pri tem, da so bile te blagajne, kakor Okrožni uradi, organi socialnega zavarovanja, pa v vsem podrejeni Osrednjemu uradu.

Pri nas na Slovenskem smo imeli bolniško blagajno trgovaškega bolniškega in podpornega društva v Ljubljani, v Zagrebu je delovalo društvo Merkur, v Belgradu pa so imeli bolniško blagajno »trgovačke omladine«. Samo po sebi je bil delokrog teh treh nameščenjskih bolniških blagajn teritorialno ločen. Vendar pa je zagrebški Merkur imel na Slovenskem nekaj članov, baje okoli 1000, in sicer bolj v obmejnih krajih, n. pr. v Mariboru itd. Stara zahteva slovenskih nameščencev pa je bila, da bi se delokrog vseh treh bol-

niških blagajn zakonito razmejil. Dolgo časa je to ostala le želja, ki se ni dala uresničiti. V zadnjem proračunu pa je bilo s finančnim zakonom vendarle določeno, da sme minister za socialno politiko razmejiti delokrog teh blagajn. Na podlagi tega pooblastila je sedanji komisar pri SUZOR-ju dr. Gašparič dal izdelati predlog, po katerem naj bi minister za socialno politiko razmejil delokrog. Tako bi ljubljanska bolniška blagajna smela v prihodnjem delovati le na Slovenskem, Merkur le na Hrvaškem, Trgovačka omladina pa na srbskem ozemlju.

Slovenska in srbska organizacija sta se zavzeli zato, da bi minister to uredbo čim prej izdal. Bila je že pripravljena, toda zagrebški Merkur se je temu upiral. Na skupni seji hrvaških delavskih in nameščenjskih zastopnikov v Zagrebu je bilo v navzočnosti glavnega tajnika HSS soglasno sklenjeno, naj se delokrog razmeji v povedanem smislu. Dostavili so še nov predlog, naj bi nameščenci dobili svoj organ zavarovanja

in sicer naj bi ga na Hrvaškem vodil Merkur. Tako bi tudi na Slovenskem nameščensko zavarovanje prevzela ljubljanska bolniška blagajna.

Zgodilo pa se je, da je zagrebški Merkur na svoji seji v navzočnosti zastopnikov, ki zastopajo tudi člane iz Slovenije, nastopil zoper tako razmejitve. V poročilu hrvatskih listov je bilo celo naglašeno, da so zlasti ostro nastopili zopet zastopniki iz Slovenije. Ne vemo, kdo so tisti zastopniki zagrebškega Merkurja iz Slovenije. Vemo samo to, če so res tako nastopili, da niso bili Slovenci, čeprav na Slovenskem služijo svoj kruh. Čudimo pa se hrvatskim članom Merkurja, da v tej zadevi zastopajo drugačno stališče, kakor ga zastopajo hrvatski nameščenci na skupni seji s hrvatskimi delavci. Hrvati so bili zoper vsako centralizacijo socialnega zavarovanja, kakor so bili zoper centralizacijo v politiki in drugod. Kako se zdaj to stališče zagrebškega Merkurja strinja z novim stanjem? Ali mar zagrebški Merkur meni postati nosilec vsega nameščenjskega zavarovanja v državi? Ali misli vsaj biti centrala tudi za slovenske nameščence? Če tako misli, se moti, ker zavarovalnega centralizma smo Slovenci do grla siti že po skušnjah z zagrebškim Osrednjim uradom! Tudi Merkurjevega varuštva ne potrebujejo!

Prepričani smo, da bo zdravi smisel, ki je bil izražen na skupni konferenci hrvatskega delavstva in nameščenstva in ki docela ustreza zahtevam slovenskega nameščenstva in delavstva, dobil kmalu svoje popolno zadoščenje. Zato smo teh misli, da z razmejitvijo ne gre več odlašati!

Delavske legitimacije

Predpisi o poslovnih delavskih knjižicah oz. legitimacijah določajo, da morajo vsi privatni nameščenci in vsi delavci iz cele države imeti do najkasneje 31. decembra t. l. legitimacije oz. poslovne knjižice.

Poslovna knjižica je potrebna zaradi tega, da se ugotovi število delojemalcev v državi, katerim je potrebna zaščita in da se v slučaju potrebe izvrši pravilno in pravično razdelitev dela.

Po 1. januarju 1940 ne bo mogel dobiti zaposlitve noben delavec ali nameščenec, ki ne bo imel poslovne knjižice. Tudi noben delodajalec ne bo mogel sprejeti nikogar na delo brez poslovne knjižice.

V slučaju brezposelnosti, boleznih, nezgode, in obnemoglosti ne bo mogel noben nameščenec ali delavec brez poslovne knjižice dobiti kakršnokoli podporo.

Vse dokumente, ki so potrebni za dobitve poslovne knjižice, morajo oblasti izdati nujno in brez kakršne koli takse.

Obrazec poslovne knjižice stane samo 10.—din, nameščenske legitimacije pa 30.—din.

Poslovne knjižice oz. nameščenske legitimacije je treba hraniti, ker so zakonita. Nadaljevanje na 3. strani.

Socialni problemi

Glavni odbor Jugorasa in ZZD sta svoječasno dostavila Centralnemu tajništvu Delavskih zbornic predloge uredb radi zaščite družin delavcev in nameščencev, ki so vpoklicani na orožne vaje. Centralno tajništvo Delavskih zbornic je neumorno delovalo na uveljavljanju teh uredb in so dosedaj bile objavljene sledeče uredbe:

1. Uredba glede podpor siromašnim družinam vojaških obveznikov.

Ta uredba obsega vse vojaške obveznike — delavce in poljedelce — in znaša podpora po tej uredbi dnevno din 8.—v krajih z nad 20.000 prebivalcev ter din 5.—v vseh ostalih krajih. Razen tega se plača za vsakega otroka izpod 16 leta starosti dodatek din 3.—dnevno. Na podporo imajo pravico vse osebe, katere je vzdrževal vojaški obveznik.

2. Uredba o pobijanju draginje in brezvestne spekulacije.

Njen cilj je v glavnem zaščita malega človeka — konsumenta — in da prepreči nakopičenje blaga, brezvestno spekulacijo, dvig cen in nepravilno obogatitev. Razen tega se po tej uredbi prepoveduje zvišanje stanarin, ki ne smejo biti višje od onih, ki so veljale dne 1. septembra t. l.

3. Uredba o odložitvi rubeža vojaških obveznikov.

S to uredbo se štiti osebe, ki so bile pozvane v vojaško službo in njihove družine pred popisom in prodajo ter rubežem njihove lastnine, kar bi moglo obstoj teh družin spraviti v nevaren položaj.

4. Uredba o odložitvi plačevanja starnarine vojaškim obveznikom.

S to uredbo se preprečuje zlorabe brezvestnih hišnih lastnikov ter se nudi zaščito posebno delavcem in nameščencem ter njihovim družinam za čas dokler se ti nahajajo v vojaški službi in še mesec dni potem.

DELA SE NA UVELJAVLJENJU SLEDEČIH UREDB:

1. Uredba o ureditvi službenega razmerja vseh delavcev in nameščencev ob priliki poziva na orožne vaje.

Ta uredba bo delavcem in nameščencem v veliko korist, saj se bo v naši socialni zakonodaji s tem prvič delavcu in nameščencu zajamčilo mirno nadaljevanje dela na istem službenem mestu, odkoder je odšel v vojaško službo, in to brez zmanjšanih pravic.

Tozadevna pogačanja med centralno delodajalskih združenj in centralnim tajništvom Delavskih zbornic so bila uspešno končana in bo zaradi tega ta uredba v najkrajšem času objavljena.

2. Uredba o pravici na prejemke delojemalca, ki je vpoklican v vojaško službo.

Ta uredba je zelo važna in želimo, da bo s to uredbo vsem delavcem in nameščencem res zajamčena pravica do njih rednih prejemkov za čas njihovega vojaškega službovanja in da bo s tem tudi zajamčen obstoj njihovih družin. Konferenca radi te uredbe v ministrstvu trgovine in industrije še traja in upamo, da bo kmalu uveljavljena kljub gotovim oviram, ki jih delajo nekatere delodajalske zbornice.

Naša borba - naša rast

Mislinja

Kakor vreme, tako se spreminja misel in obnašanje vodstva našega podjetja. Včasih nas je imelo podjetje veliko bolj na »piki«, kakor pa sedaj. Opaža se, da bodo gospodje od kapitala le uvideli, da je najpametnejše delati roko v roki in se pridružiti našim prvotnim predlogom, kakor pa brskati in iskati zatočišča samo z zakonsko močjo.

V zadnjem času se precej govori, pravzaprav se dodaja komentar k raznim novicam, ki jih prinašajo časopisi o izseljevanju Nemcev. Ker je naš šef g. dr. Perger rojak tudi izza Karavank, večina našega delavstva z dneva v dan zasleduje novice in čaka, kdaj bo prišla vest, da je za tega »dobrotnika« zmanjkalo pravice izjemati in izkoriščati slovensko delavstvo. Nekaterim nam, ki smo že vsemu hudemu vajeni, je pa vseeno, ali ostane dr. Perger še pri nas, ali pa se izseli v svojo domovino. Nam je pač vseeno, ali je delodajalec tuje ali domačin, je to zasebnik ali »kompunist«, socialnega čuta nima nobeden in tako se moramo v strahu za svoje pravice in košček kruha z dneva v dan pripravljati, da iste čuvamo, a če treba tudi s poslednjim orožjem. Nekaj pa je, ki da tudi nam misliti ob tako važnih dogodivščinah, kakor se pojavljajo zadnje čase in kar smo razbrali iz poročila, ki nam ga je podal na sestanku zastopnik centrale 22. t. m. namreč to, da bomo v teh važnih trenutkih delavci sami svoji sodniki.

Deset let tega, ko je bil naš g. šef v zelo prijateljskih odnosih in s tem prijateljstvom dobil od nas delavcev lastno-ročne podpise je obdržal posestvo, katerega je hotela agrarna reforma razdeliti. Sedaj dobivamo vtis, da bomo spet prišli kot večletni sužnji podjetju prav kot zaščitniki. Zato pa na te prijateljske namige, danes prav nič več ne damo, zakaj držimo se pregovora, ki pravi »če človeka kača piči, se martinčka boji«.

Za nedeljo dne 5. t. m. sklicujemo članski sestanek naše podružnice. Ker pride zastopnik centrale, pozivamo vse tovariše, da se sestanka sigurno udeležijo.

Dolenja vas

Precej trdno je bila zaspala naša podružnica ZZZ. Eni so mislili, da je ne rabijo več, drugi so se vdali prigovarjanju nasprotnih agitatorjev. Ko so pa uvideli naši delavci, da se vse organizira in da se zato z njimi pometi, ker niso nikjer organizirani, so tudi uvideli, da nasprotno organizacije znajo sicer dobro govoriti, pa slabo delati in so zato sami sklicali shod ZZZ, ki se je vršil v nedeljo dne 22. X. t. l. v dvorani Društvenega doma.

Kot zastopnik centrale ZZZ, je poročal tov. Kralj. Navdušen govor je otajal trda srca in krepki sunki so zdramili speče delavce, da so takoj izvolili nov odbor z Alojzijem Gnidica na čelu in tajnikom tov. Bojcem. Živahnost in vnema za ZZZ narasča, število se dviga, člani že prosijo za nov shod, da začnemo z ABC strokovnega dela, t. j. z borbo za kolektivno pogodbo z delodajalci.

Upamo, da bo ta organizacija krepko držala.

Dol pri Ljubljani

Po dolgem času smo se v nedeljo 29. p. m. zopet sestali, da naredimo načrt za bodoče delo naše podružnice. Zastopnik centrale je na tem sestanku dokazal, da je prav zaprav pravi krivec razmer v katerih živimo, delavec sam, ker se ne briga za svoje pravice (za svoj stan). Pri nas je le par takih nevednežev ali kakor se vidi podjetniških »zaščitnikov«. ZZZ-Jugoras jim ne gre nikakor v račun in jih ni niti sram kritizirati proti organizaciji in hvaliti podjetje češ, nam se pa godi za vse dobro.

Tak ki ni vreden naše človeške družbe in je za nas garjava ovca. Tudi ne more imeti mirne vesti, ko dela vendar sam proti sebi in ko vidi, da je poleg njega drugi delavec z mizerno plačo, družinski oče, ki so mu prejemki za življenje veliko premajhni, za smrt pa preveliki. Da bodo tako na jasnem ti, ki se jim »dobro godi« naj bodo uverjeni, da tudi mi ne bomo rovarili proti podjetju, kadar bo imel zastopnik istega vse nas tako pri srcu in da bo imel sleherni delavec vsaj tako plačo, kakor jo imajo danes zaščitniki podjetja.

Nadaljevanje z 2. strani.

osnova za vse delavčeve oz. nameščenčeve pravice glede na njegovo delo. Za obnove izgubljene poslovne knjižice se plača din 30.—, za obnovo nameščenčeve legitimacije pa din 50.— Vsaka zloraba omenjenih legitimacij se kaznuje.

Zato pozivamo vse delavce in nameščenčeve, da se pobrigajo za svoje poslovne knjižice oz. nameščenčeve legitimacije.

Takih sestankov in predavanj, kakor smo imeli v nedeljo si še želimo. Le tako bomo mogli narediti za našo bodočnost program, ki bo praktično izvedljiv.

Slatina Radenci

V nedeljo 5. novembra točno ob 1. uri popoldne se vrši važen sestanek slatinskega delavstva iz obeh obratov (Boračeva in Radenci) v gostilni Jurkovič v Radencih. Vsi na to zborovanje! Kot zastopnik centrale ZZZ govori tov. Rozman Peter.

Kamniško okrožje

Vse člane okrožnega odbora obveščamo, da bo prihodnja seja 12. f. m. ob ½10 dopoldne v Društvenem domu Groblje. Udeležba obvezna!

Groblje

V nedeljo 5. t. m. ob ½10. članski sestanek tukajšnje podružnice.

Vse člane prosimo, da ta dan poravnajo tudi zaostalo naročnino, Ker je sestanek važen, udeležba obvezna.

Viničarji

Sporočamo članom našega posmrtniskega sklada, da smo te dni razposlali za vse člane položnice in vpisnice za vplačilo dveh izrednih prispevkov in sicer št. 103+104.

Uprava Posmrtniskega sklada mora računati z možnostjo, da bode sedaj v pozni jeseni (sicer po daljšem presledku smrtnih slučajev), morda nastopilo nekaj zaporednih slučajev smrti, ali pa celo po zimi. Ker pa je takrat redno in takojšnje vplačilo prispevkov, predvsem radi nezaposlenosti članov v večini slučajev nemogoče, zato je uprava dolžna, da se sedaj posluži pravice po poslovniku tega sklada in pravočasno preskrbi zadostna denarna sredstva rezervnemu skladu. Poziva se vse člane, da čimprej in vsak za sebe pravočasno predpisane prispevke vplačajo.

Predoslje

Podružnica ZZZ v Predosljah je imela dne 29. 10. svoj redni mesečni sestanek. Udeležba je bila zadovoljiva in se vidi, da se je delavstvo naše fare začelo zanimati

Kol. pogodba mestnih delavcev v Ptujju, podpisana

Delavci zaposleni pri mestni občini v Ptujju, so se že daljši čas potegovali za zboljšanje svojega položaja s tem, da so zahtevali sklenitev kolektivne pogodbe. Vršilo se je več tozadevnih razprav in pogajanj. Šlo je nekoliko bolj počasi, vendar pa sigurno. Upoštevati je pri tem treba, da se s privatnimi delodajalci, da mnogo lažje in hitreje, v takih stvareh delati, kakor pa je to z javnimi samoupravnimi ustanovami, kot je n. pr. občina. Tu ni nihče dejanski lastnik občinskega premoženja, da bi mogel in smel, svobodno in po svojem lastnem prevdanku odločiti, koliko naj dobi občinski delavec vsaj svoje poštene plače. Nad občino bdi višja nadzorna oblast in treba se je ravnati po različnih svojiskih zakonitih predpisih. Čestokrat določila socialne zakonodaje ne veljajo toliko za javne samoupravne enote, kakor pa to za privatne delodajalce, oziroma za delavce. Preko vseh teh težav in formalnosti smo sedaj srečno dovršili tudi to, vsekakor važno socialno delo mestne občine v Ptujju, da se je kolektivna pogodba z dnem 25. oktobra t. l. končno veljavno podpisala.

Vsebina pogodbe prikazuje izdatno zboljšanje delovnih pogojev, za delavstvo. Pogodba velja za tri leta, to je do dne 25. 10. 1942, Pogodba bo enako veljala tudi za tiste delavce, ki se bodo morda vstopili v delo. Vsem delavcem je priznana stalnost, novo sprejetim pa po 1 letu zaposlitve. Ako se bo kdaj moralo delati ob nedeljah in zapovedanih cerkvenih praznikih, bo plačan 100% pribitek nad dnevno mezdo. Vsi stalni delavci dobijo plačane tudi sledeče praznike, ako ne pridejo na nedeljo: Novo leto, Sv. Trije kralji, Sv. Jožef, Velikonočni ponedeljek, Vnebohod, Sv. Rešnjice Telo, Veliki Šmaren, Vsi svetniki, Brezmadežno spočetje, Božič (dva dni) in Binkoštni ponedeljek. Po dveh letih stalne službe dobi vsak delavec 3 dni plačanega dopusta. Za vsako nadaljnje leto se tak dopust stopnjuje za en dan, do največ 14 dni. Za nočno delo se plača tudi 100% pribitek. Urne mezde so sicer določene za leto kot minimalne mezde po Din 2.75 na uro, te mezde pa se s prihodnjim občinskim proračunom dvignejo za 10%. Gradbenim delavcem se plača mezda, ki jo določa kolektivna pogodba za gradbeno stroko dravske banovine. Družinski očetje dobe za vsakega neprekrbljenega otroka dnevno po 2 Din doklade. Za dela v greznicah, kanalih in podtalni vodi, se plača 50% doklada na urno mezdo. Vsem

za našo organizacijo ter jo z veseljem pozdravlja.

Na sestanku smo sklenili, da zahtevamo tudi mi, da se socialno zavarovanje postavi na novo podlago, da bo tudi slovenski delavec enkrat svojega premoženja gospodar.

Prepričani smo, da če se vse to izvede, bo tudi naš položaj boljši in se bo naše delavstvo še bolj strumno zbralo v naši ZZZ in s tem bolj čvrsto stalo v slovenski katoliški skupnosti.

Selitve viničarjev

V prihodnjih dneh in tednih se bode tudi letos več viničarjev preselilo, med temi gotovo nekaj naših članov. Zato pozivamo člane same, kakor naše skupinske zaupnike, da nam pravočasno sporočijo nove naslove preselivših članov, da ne bode pozneje pritoževanja radi napačne dostave našega časopisa.

Murska Sobota

Pretekli četrtek zvečer smo imeli v Delavskem domu članski sestanek. Udeležba je bila polnoštevilna, predvsem od strani delavk iz Šiftarjeve tovarne. Tov. Rozman Peter je imel važen govor: »O praktični delavski strokovni organizaciji«. Prikazal je v različnih primerih, koliko delavske nezavednosti je še v nas, koliko boja moramo doprinesati zato, da vzdržimo obstanek svoje organizacije, samo zaradi tega, ker je toliko razbitosti, nevednosti in drugih slabih lastnosti med delavstvom. Božja zapoved »Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe« ostaja običajno samo pri besedah, nič pa v dejanju. Koliko znojnije, slajše in lepše bi bilo delo po naših tovarnah in obratih, ako bi med delavstvom vsepovsod živela najlepša sloga, tovarništvo ter medsebojna ljubezen in spoštovanje. Tega nam kdo drugi dati ne more, to si moramo delavci sami ustvariti. Zlasti mi krščanski delavci, organizirani v isti krščanski organizaciji, bi se morali odlikovati vsikdar in vsepovsod v teh čednostih. Samo po dobrih posameznikih mora priti boljša človeška družba in po njej boljši časi. Govor je napravil na prisotne najgloblji vtis in priznanje, da je tako. Sestanek je bil potreben in želimo še mnogokrat kaj takega.

delavcem se izplača božična nagrada v višini enotedenskega zaslužka. Pravice delavcev po obrtnem zakonu § 219 so isto vse ugodno precizirane, za posamezne slučaje nujnih zadržkov pri delu. Pogojeni so tudi razni varnostni pripomočki za zaščito delavčevega zdravja pri različnih delih (gumijasti škornji, dežni plašči, zaščitna očala, kožuhi in rokavice za hudo zimo itd.). Vse te pripomočke nabavi občina na svoje stroške.

Delavstvo je z velikim zadovoljstvom sprejelo to pogodbo. Velika zasluga gre pri tem tudi gospodu ravnatelju občinskih mestnih podjetij in županu g. dr. Remec-u, ki sta pokazala popolno razumevanje za naše delavske težnje. Mnogo je že bilo občinskih očetov, kakor tudi mnogo moledovanj za to stvar od strani delavstva, ki je bilo v najbolj mizernih delovnih razmerah, pa nič ni zaleglo. Še le sedaj, ko so prišli naši možje na krmilo občine, se je uslišal glas delavstva. To si je treba dobro zapomniti. Kakor tudi dejstvo, da se delavstvo najpovsod organizira v Zvezi združenih delavcev, katere organizacijsko za-

ZZZ za strežniško osebje Državnih umobolnic

Strežniško osebje v državnih umobolnicah je bilo do nedavna prepuščeno samemu sebi. Nihče se ni potrudil, da bi zanj kaj storil. V lovu za članarino in dohodki so se »svobodne« organizacije vedno izogibale kottišč revščine in se vrgle samo na industrijske centre, kjer je delavstvo v masah in kjer je denar. Tako je razumljivo, da so te organizacije kljub povdaranju borbe za delavski kruh šle mirno tudi mimo teh uslužbencev državnih zavodov.

Šele ZZZ se je pobrigala za te najbednejše. Pričela je akcijo za zboljšanje delovnih pogojev uslužbencev državnih umobolnic v Ljubljani in Novem Celju. Zainteresirala je zato tudi ljubljansko Delavsko zbornico, ki je zadevo vzela v roke in z vneto dela za čim prejšnjo uresničenje teženj uslužbencev teh zavodov.

Iz vloge oz. poročila, ki ga je ljubljanska Delavska zbornica v tej zadevi poslala na Centralno tajništvo je šele razvidno, kakšne so dejanske razmere. Delovni čas znaša po 12 ur, 13 ur in še več. Plače se gibljejo za moške od 250 do 400 din mesečno, za ženske od 150 do 375 din mesečno. Res je da poleg tega dobe uslužbenci tudi hrano in pa ako je to na raz-

Beleške

Rusija se trese

Mnogi s strahom gledajo na Karpate. Tam namreč stoji rdeči soldat. Mnogi mislijo, da bo preplaval preko Karpatov kmalu Podunavsko votlino in potlej cel svet. Nekateri se nato že kar pripravljajo, da jih novi časi ne presenetijo. Drugi, ki so pametni in trezno presojo položaj vedo, da je ta položaj in ta strah neupravičen. Mirno gledajo in mirno spe in ustvarjajo si lepo bodočnost. Za Rusijo se kaj malo brigajo. Vedo, da je poleg nje še mnogo drugih sil v svetu, ki končno tudi niso brez moči. Pa zaradi teh se Rusija ne trese, pred temi jo ni strah. Te je vedno le imela za svoje nasprotnike, tihe ali odkrite z njimi je računala. Drugače pa je, če se prijatelj prijatelju v nesreči izneveri. Če trdno računaš, da ti bo v stiski pomagal pa ti v stiski pomoč odpove, takrat to nemilo zadene marsikoga zbeha in ga spravi v strah celo pred slabotnim nasprotnikom. Kako bi se torej Rusija ne tresla. Zgubila je svojega starega prijatelja ali prav za prav prijateljico, ki je vedno z njo simpatizirala, na skrivnem škilila tja in se za boljševisko demokracijo polprikrito zavzemala. Leta in leta je tako Rusija lahko računala na to prijateljico. Nenadoma, da smo bili presenečeni celo mi, pa je v »Delavski pravici« izšel uvodnik »demokracija in demokratje« in v temu uvodniku mlatijo po boljševiski demokraciji in po slovenski demokratični levici, ki brani to demokracijo. Rusija je torej ob prijatelju. Ob stiski ga je zapustil. Rusija je sicer na Karpatih, a se zato brezdvomno trese.

Nas pa vseeno veseli čeprav se Rusija zato prav nič ne trese, da je nekje v temo vsaj malo luči posijalo.

Čigav bo golob na strehi!

»Delavska pravica« pravi, če je konec centralizma na državno pravno področju čemu centralizem v organizacijah. S tem seveda hoče napadati ZZZ zaradi njene zveze z Jugorasom. ZZZ mora zaradi te zveze pač izginiti. Na Slovenskem mora ostati kot edino slovenska Krščanska delavska organizacija Jugoslovenska strokovna zveza, čeprav že po naslovu samo slovenska ni, in čeprav je tudi ona centralizirana celo izven države v Utrehtu. Edina slovenska nekrščanska organizacija ima po njej tudi pravico do obstoja, pa čeprav je v državi organizirana centralistično in njene vezi ter niti končno ne peljejo v Moskvo. Niti NSZ nima več pravice do življenja. Zakaj neki ne?! Pred meseci še so bili marksisti in JSZ z NSZ v najprisrčnejših objemih. Zdaj pa naenkrat taka razlika. Stvar je kratko ta: NSZ je zapustila marksistični sklop, ZZZ pa nikoli v njem ni bila. JSZ in marksisti imajo sedaj skupne seje in so se tudi že zedinili kdo bo snedel goloba na strehi ali kdo bo postal te dni komisar v ljubljanski Delavski zbornici. Zato naj ZZZ in NSZ gresta, marksisti in JSZ-arji pa bodo skupaj jedli pečenski goloba seveda — kadar ga bodo vjeli.

stopstvo (strok. tajnik ZZZ iz Maribora tov. Peter Rozman in voditelj podružnice ZZZ v Ptujju) je odlično nastopalo, da smo dobili takšno pogodbo. Zlasti marksističnim priganjačem je stavljeno sedaj tu vprašanje, kaj pa so oni dosegli s svojim večnim nerganjem, hujskanjem in zasramovanjem vsega kar je našega. Vsaj v Ptujju, kjer so svoj čas imeli takorekoč monopol nad našim delavstvom. Nikjer nič, zato pa se delavstvo tudi nič več ne zmeni za nje.

polago tudi stanovanje, toda take plače v nobenem primeru ne morejo zadostovati za preživljanje družin.

Uslužbenci se doslej niso imeli kam obrniti, da bi si zboljšali svoj položaj. Vsakdo se je izgovarjal le na kredite, pa jih od nikoder ni bilo. Jasno je bilo z ozirom na poseben značaj dela, da je treba za strežno osebje umobolnic napraviti poseben ukrep, da se odpomore njihovemu sedanjemu težkemu stanju.

Sestavljen je že predlog za uredbo o strežniškem osebju v državnih umobolnicah. Ta predlog vsebuje vsa za osebje važna določila glede delovnega časa, plače napredovanje, dopusta itd.

Uredba naj bi vsebovala tudi določila glede zavarovanja, pogoje za sprejem v službo, določbe o prestopu službe itd. Glede plač naj se uslužbenec razdeli v kategorije po sposobnosti. Dopusti naj se določijo po službenih letih, delovni čas pa naj traja največ 10 ur dnevno, za nočno službo pa naj bi se določila posebna doklada. Za profesionaliste naj bi veljal 8-urni delavnik.

Upamo, da bo ta akcija ZZZ in Delavske zbornice uspešna.

Iz Jugorasa

Akcija čevljarjev v Kragujevcu

Čevljarji delavci v Kragujevcu so iz URS-a prestopili v Jugoras in nato začeli akcijo za izboljšanje svojih delovnih pogojev.

Delovni čas namreč znaša v Kragujevcu v tej stroki 12 do 13 ur dnevno. Plače so mizerne. Delavci so zahtevali, da Delavska zbornica pregleda delavnice in ugotovi delovni čas. To se je zgodilo. Po pregledu se je ugotovilo, da traja delo delavca 12 do 13 ur dnevno.

Sekcija čevljarjev pri Jugorasi in Delavska zbornica vodita sedaj nadaljno akcijo, da se ukine nezakoniti postopek v delavnicah v Kragujevcu, kjer mojstri v večernih urah tudi še zaposlujejo delavce iz vojnotehničnega zavoda.

Odpust delavstva v pančevski tekstilni tovarni

Zaradi odpusta delavstva v velikem številu v prvi podonavski predilnici bombaža v Pančevu je belgrajska Delavska zbornica intervenirala preko inspekcije dela, da se ta spor čim prej likvidira. Že 18. sept. je prišlo v inspekciji dela do sporazuma med predstavniki podjetja in delavstvom ter se je podjetje obvezalo, da ob priliki obnove dela v tovarni ne bo sprejemalo nove delavce, temveč one, ki so bili reducirani, ko se je obratovanje zmanjšalo.

Podjetje se te obljube ni držalo in sprejelo nove delavce, pustilo pa 45 reduciranih na cesti.

Delavska zbornica je poslala svojega referenta radi intervencije k upravnemu odboru podjetja ter je eden izmed njegovih članov zahteval, da se naj podjetju predloži spisek nezaposlenih delavcev ter izjavil, da bo podjetje svojo obljubo izpolnilo. Delavstvo sedaj z nepotrpežljivostjo pričakuje uspeh intervencije.

URS razbil štrajk čevljarjev v Obrenovcu

Čevljarji pomočniki v Obrenovcu so stopili v stavko. Vendar se to ni zgodilo

radi izboljšanja delovnih pogojev in mezd, temveč pod vplivom enega delodajalca ki ima zato konkurenčne razloge. Delavci je vodil človek, ki je že sedel v ječi. Delavci tega niso vedeli, toda čim se je zvedelo za njegovo preteklost, so začeli zopet odhajati na delo. Sedaj stavka samo še nekaj pomočnikov in to tistih, ki so osebni prijatelji delodajalca, ki je stavko povzročil. Ti hočejo sedaj delavce s silo organizirati v URS-u in kdor jim ponudbo odbije, tega nabijejo.

Dopisnik Delavske zbornice je moral delavce, ki nočejo stopiti v URS, vzeti pod svojo zaščito. Stavka je končno propadla, ker so delavci sprevideli, da jih je zavedel nepravilni »vodja« in tisti delodajalec, zaradi katerega interesov je sploh prišlo do stavke.

Odbor podružnic Jugorasa v Bitolju in Ohridu nista pokazala dovolj delavnosti in jih je izvrševalni odbor zaradi tega razrešil ter sta določena začasna odbora, ki imata nalog sklicati občne zборе.

To naj služi kot primer, tistim, ki jim ni za delo in red v strokovnem gibanju.

Morala URSA

V Čačku obstojajo dve strokovne organizacije krojačev. Ena pripada Jugorasi, druga URS-u. Delodajalci so sklenili kolektivno pogodbo z Jugoraso in je to pogodbo banska uprava tudi potrdila. Pripadnikom URS-a to ni všeč in zato dan za dnem napadajo člane Jugorasa in krojaške delavnice. Delodajalec samo grozijo, med tem ko delavce tudi dejansko napadajo. Zaradi tega so ti prisiljeni nositi orožje.

Jugoras se je zaradi tega tudi že pritožil na žandarmerijsko postajo, ki je nekatero glavne hujskače in napadalce zaprla. Ali čez nekaj časa so bili zopet izpuščeni in nadaljujejo s svojimi terorističnimi dejanji.

Sedaj je tudi Obrtniško združenje v Čačku poslalo svoje zastopnike k okrajnemu načelniku in ga prosilo, da napravi red, kar je tudi obljubil. Vendar je vse ostalo pri starem in so rdeči teroristi po tem še nekemu delavcu razbili glavo.

Delodajalci in delojemalci so zaradi tega podvzeli nadaljnje korake, da se teror rdečih vendar enkrat zlomi.

Domače novice

Slovenska mladina je zborovala

V frančiškanski dvorani v Ljubljani so se zbrali dne 22. oktobra delegatje fantovskih odsekov iz vse Slovenije, da prisostvujejo 3. občnemu zboru Zveze fantovskih odsekov, na katerem je predsedstvo podajalo pregled in obračun plodnega prosvetnega in telesnovzgojnega dela v preteklem poslovnem letu ter sklepajo o smernicah za bodoče delo. Nad 130 fantovskih odsekov je bilo zastopanih po delegatih, poleg njih pa je prisostvovalo zborovanju še toliko druge mladine, da je bila dvorana nabito polna.

Iz poročila ZFO posnemamo: Zveza fantovskih odsekov je tudi v preteklem letu izpolnila svoje naloge, kolikor ji je bilo v danih razmerah mogoče. Še naprej se je izgrajevala in utrjevala v močno vzgojno mladinsko organizacijo, ki si po pravici lasti, da je predstavnic slovenske mladine.

Razmejitev hrvatskih OUZD

Minister za socialno politiko in narodno zdravje dr. Srdjan Budesavljević je odobril sklep komisarja osrednjega urada za zavarovanje delavcev o razmejitvi ozemlja okrožnih uradov v zvezi z uveljavljanjem uredbe o banovini Hrvatski, in sicer:

1. da se s 1. novembrom in po stanju do 31. oktobra t. l. odcepijo od okrožnih uradov izven banovine Hrvatske oni kraji, ki so prišli v sestav banovine Hrvatske in pripadajo najbližjim okrožnim uradom na področju banovine Hrvatske in sicer: a) okraji Ilok, od okrožnega urada v Novem Sadu, Derventa, Bosanski Brod, Gradačac in Brčko od okrožnega urada v Tuzli, in pripadejo k okrožnemu uradu v Osijeku; b) okraji Travnik, Bogojno in Fojnica od okrožnega urada v Sarajevu in pripadejo okrožnemu uradu v Splitu; c) okraj Kostanjica od okrožnega urada v Banjaluki k okrožnemu uradu v Zagrebu; d) okraja Darda in Batina se odcepita od okrožnega urada v Osijeku in pripadeta okrožnemu uradu v Somboru.

2. Začasno se odcepijo od okrožnega urada v Dubrovniku okraji Nevesinje, Gacko, Ljubinje, Bileća, Trebinje, Cetinje, Kotor, Bar, Podgorica, Danilovgrad, Sandrijenjevića, Nikšić, Kolašin in Savnik in se pridružijo okrožnemu uradu v

Sarajevu, s tem, da se za te okraje morajo voditi računi in vse poslovanje ločeno od poslovanja na dosedanjem področju okrožnega urada v Sarajevu, ker se bo vprašanje končnojavne razmejitve oddvojenih okrajev pozneje definitivno uredilo.

Rentni davek bratovskih skladnic

Glavna bratovska skladnica za zavarovanje rudarskih delavcev in osebja je sporočila davčnemu oddelku, da se posameznim bratovskim skladnicam ne priznava oprostitev davka na rente po čl. 63 zakona o neposrednih davkih. Pri tej priliki je Glavna bratovska skladnica zaprosila davčni oddelek, naj izda davčnim oblastem navodilo, kako je v takšnih primerih treba izvajati določbe čl. 63 zakona o neposrednih davkih, da bi šel na roko zastopnikom Glavne bratovske skladnice, je davčni oddelek finančnega ministrstva izdal finančnim ravnateljem in davčnim upravam tole pojasnilo:

V točki 9 čl. 63 zakona o neposrednih davkih je predpisano, da so rentnine oproščeni lastni dohodki bratovskih skladnic. Med takšne dohodke bratovskih skladnic je treba računati vse dohodke teh blagajn, za katere je treba plačati rentnino. Z ozirom na to se prištejeva k tem dohodkom tudi obresti, ki jih bratovske skladnice dobivajo od posojil, obresti od svojih terjatev po hranilnih vlogah, tekočih računih in podobno. Ti dohodki bratov. skladnic so oproščeni davka na rento tudi v primerih, kadar se rentnina ne plačuje po čl. 71 zakona o neposrednih davkih, kar nedvomno izhaja iz zakona samega. Opozarjajo se davčne uprave, da se v bodoče drže tega pojasnila in da bo njem dajejo potrebno navodila osebam, ki so po čl. 71 omejenega zakona dolžni državi plačevati davek na rento.

ZAHTEVAMO,
da se del sredstev brezposelnega zavarovanja porabi za zgradbo delavskih stanovanj.
Ne zidajte palače iz tega denarja!

Po svetu

Prva okrožnica Pija XII.

Pod naslovom »Summi Pontificatus« je sv. oče Pij XII. podal svetu svojo prvo okrožnico. V njej je v zvezi z resnostjo sedanjih časov ugotovil, da se prebujajo zavest skupnosti v katoliški družini na svetu. Zatem sv. oče pravi, da ga je pri sestavljanju svoje okrožnice navdajala nepopisna bolelost ob misli na strahote vojne ter da je bil on vse storil, da bi to vojno preprečil. Osnovna rana sedanje časa je, zanikanje splošnega moralnega načela, bodisi v življenju posameznika, bodisi v socialnem življenju in mednarodnih odnošajih. Svet ne priznava in zavrača naravni zakon, ki ima svojo podlago v Bogu. Zanikanje Boga torej pomeni istočasno tudi zanikanje naravnega zakona. Novo poganstvo razkrajja človeško družbo in vodi do tega, da izginja duh vzajemnosti in ljubezni. Papeževa okrožnica pravi, da je svet zašel v sedanji strahotni prepad zaradi tega, ker svetost dane besede ne drži več, zato, ker se širi in prevladuje nauk o sili, zato, ker ni več medsebojnega zaupanja med narodi. Papeževa okrožnica zavrača in obsoja nauk o vseomogočnosti države za to, ker je proti predpisom naravnega prava. Krščanski nauk pravi, da ima tudi država lahko svoje pravice, ki pa nikdar ne morejo objeti človeških duš. Država ni gospodar nad dušami. Okrožnica poziva odgovorne državnike, da naj storijo vse, da se v bodočnosti, ko se bo, po končani vojni, uveljavil novi red, izognejo starim zablodam. Novi red mora biti zgrajen na spoštovanju naravnega prava in na božjem razodetju. Ker je človek v svoji omejenosti pokazal, da sam ni v stanu ustvariti pravega družabnega reda, je ostala samo Cerkev tista, od katere more priti odrešenje. Cerkev je pripravljena z vsemi silami sodelovati pri delu za tak red in se bo vzdrževala pri tem vsega, kar bi moglo

omajati civilno oblast ali omejiti njene pravice. Zato papežu dolžnost njegovega apostolstva nalaga, da izpregovori in pokaže resnico, jo zagovarja in brani. Njegova dolžnost je tudi, da prav v sedanjem času neutrudno oznanja duha ljubezni in tako duše pripravlja za prihod Kristusovega miru, za katerega neprestano molimo.

Okrožnica je izšla v petih izdajah: italijanski, francoski, angleški, nemški in španski; istočasno pa sta tudi izšli nizozemska in poljska izdaja. Po vsem katoliškem svetu je okrožnica napravila najgloblji vtis, pa tudi nekatoliški krogi so jo sprejeli s spoštovanjem.

Zapadna fronta

Na zapadni fronti ni skoraj nikakšnih vojaških operacij. Širijo se pa novice, da pripravlja Nemčija veliko ofenzivo in je zato na zapadu že zbrala 140 divizij.

Finska — Rusija

Pogajanja med Finsko in sovjetsko Rusijo še niso privedla do nobenega rezultata. Sovjetska Rusija je stavila Finski nesprenemljive zahteve, katere je ta zaenkrat odklonila. Pogajanja se nadaljujejo.

Turčija — Rusija

Sovjetska Rusija zahteva od Turčije odstop pasa ozemlja južno od Kavkaza, ki bi naj pripadal sovjetski Armeniji. Turčija je to zahtevo odklonila.

Izvoz orožja iz ZDA

Važen dogodek je sklep senata združenih Ameriških držav, da bo Amerika odslej prodajala orožje bojujočim se državam pod pogojem, da ga takoj plačajo in na lastnih ladjah odpeljejo. Ta pogoj pa pride dejansko v poštev itak le za Anglijo in Francijo.

Vir

Novo katoliško akademsko društvo

V sredo 11. oktobra 1939. se je vršil v lokalni »Vede« ustanovni občni zbor akademskega kulturnega društva »Vir« stanovskega društva za katoliške medicince.

Potreba po katoliškem medicinskem društvu se je že dolgo čutila. Katoliškim medicincem bi bilo treba dati dosledne načelnosti glede aktualnih moralnih vprašanj. V tradicionalnih mešanih društvih se za potrebe fakultet ni storilo nič, medicinci so bili sploh popolnoma zapušteni. Za njih posebne potrebe more skrbeti samo stalen organ, le medicinsko društvo.

24. januarja t. l. se je Danica preosnovala iz zastarelega mešanega v moderno stanovsko društvo za juriste. Sklenila se je tudi prehodna določba, da ostanejo filozofi in medicinci toliko časa v Danici, da

Prostovoljno nadaljevanje starostnega zavarovanja

Večini zavarovancev so že poznani predpisi o pogojih za prostovoljno nadaljevanje bolniškega in nezgodnega zavarovanja. Član, ki izstopi iz dela in preneha biti zavarovan, more še nadalje ostati prostovoljno zavarovan, ako v roku štirih tednov po izstopu iz dela sam plača prispevke za zavarovanje.

Prostovoljno pa se more nadaljevati tudi zavarovanje za onemoglost, starost in smrt, ako je zakonita obveznost prenehala. Glavni pogoji, da se more to zavarovanje prostovoljno nadaljevati pa je, da je dotični zavarovani član že bil 100 tednov zavarovan in da je bilo že vplačanih zanj 100 tedenskih prispevkov. Zavarovanje se lahko nadaljuje v meznem razredu, v katerem je bil zavarovane nazadnje obvezno zavarovan, more pa se nadaljevati tudi v nižjem meznem razredu. To je za zavarovane člane precejšnja ugodnost, ker si more s prostovoljnim nadaljevanjem starostnega zavarovanja z manjšimi prispevki vendarle varovati vse do tedaj pridobljene pravice iz zavarovanja za starost, onemoglost in smrt.

Član, ki hoče nadaljevati starostno zavarovanje, mora najkasneje v roku treh let o tem obvestiti urad in obenem pričeti s plačevanjem prispevkov po določenem meznem razredu za to zavarovanje.

		Za bolezen (7% zavarovane mezde):											
Mezdni razr.		I	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
dnevno	0.42	0.67	0.81	0.98	1.18	1.40	1.68	2.02	2.38	2.80	3.36		
mesečno	11.—	18.—	22.—	26.—	31.00	37.—	45.—	54.—	63.—	75.—	90.—		
		Za bolezen in starost (10% zavarovane mezde), če je že plačanih 100 tednov:											
Mezdni razr.		I	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
dnevno	0.60	0.96	1.16	1.40	1.68	2.—	2.40	2.88	3.40	4.—	4.80		
mesečno	16.—	26.—	31.—	37.—	45.00	53.—	64.—	77.—	91.—	107.—	128.—		
		Za starost in invalidnost (3% zavarovane mezde):											
Mezdni razr.		I	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
dnevno	0.18	0.29	0.35	0.42	0.51	0.60	0.72	0.86	1.02	1.20	1.44		
mesečno	5.—	8.—	9.—	11.—	14.00	16.—	19.—	23.—	27.—	32.—	38.—		